

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3Co/44/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8813201142
Dátum vydania rozhodnutia: 03. 06. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8813201142.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šofrankovej a členov senátu JUDr. Anny Ilčinovej a JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. v právnej veci žalobkyne: G. T., nar. XX. XX. XXXX, bytom U. XXXX/X, C., zastúpenej Advokátska kancelária JUDr. Vladimír Babin, Hlavná 29, Prešov, proti žalovanému: PROFI CREDIT Slovakia, s. r.o., Mliekarenska 10, Bratislava, IČO: 35 792 752, zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s. r.o., Kubániho 16, Bratislava, o určenie neplatnosti rozhodcovskej zmluvy, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou zo dňa 04. 11. 2014, č. k. 3C/40/2013-146 takto jednohlasne

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyňi trovy odvolacieho konania 82,14 Eur na účet JUDr. Vladimíra Babina, advokáta, do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

odôvodnenie:

Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „súd prvého stupňa“) napadnutým rozsudkom určil, že rozhodcovská zmluva uzatvorená medzi účastníkmi konania dňa 10. 10. 2011, číslo: XXXXXXXXXXXX je neplatná. Zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyňi trovy konania 588,53 Eur na účet právneho zástupcu žalobkyne do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že účastníci konania uzavreli dňa 10. 10. 2011 zmluvu o revolvingovom úvere, na základe ktorej žalovaný poskytol žalobkyňi úver s úverovým limitom 1 200 Eur, ktorý sa žalobkyňa zaviazala splatiť v mesačných splátkach po 64,29 Eur. Celková čiastka, ktorú žalobkyňa ako dlžníčka podľa zmluvy mala zaplatiť žalovanému predstavovala sumu 2 700,18 Eur. Ročná úroková sadzba úveru bola stanovená 76,20 %. Súd prvého stupňa konštatoval, že na uvedený právny vzťah je potrebné aplikovať ust. § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa účinný v čase uzavretia zmluvy, vychádzať z ust. § 2 písm. a), § 3 ods. 1 a 2 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy a vychádzať z ust. § 52 ods. 1, 2 a § 53 ods. 1, 4 a 5 Občianskeho zákonníka a uzavrel, že nepochybne predmetná zmluva uzatvorená medzi účastníkmi konania je zmluvou spotrebiteľskou v zmysle zákona o ochrane spotrebiteľa, pričom tento výklad je v súlade aj s komunitárnou úpravou ochrany spotrebiteľa v zmysle Smernice Rady 93/13/EHS zo dňa 05. 04. 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. V danom prípade je potrebné celú vec vyhodnotiť tak, že pokiaľ sa týka zmluvného vzťahu účastníkov konania, ide o neprímeranosť zmluvných podmienok, použitie nekalej obchodnej praktiky žalovaného spočívajúcej v používaní takmer nečitateľného textu uvedeného v zmluve. Zmluva, ktorá je predmetom tohto konania bola vopred naformulovaná, žalobkyňi podsunutá na podpis bez toho, aby žalobkyňa bola dôsledne poučená o jej význame a dôsledkoch. Z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že žalobkyňa síce podpísala tzv. rozhodcovskú doložku, avšak bez toho, aby rozumela o čo ide, bez toho, aby

bola náležite poučená o rozhodcovskom konaní. Neobstojí pritom námietka žalovaného, že žalobkyňa ako spotrebiteľka mala možnosť a mala vedieť, čo podpisuje, pretože žalovaný ako veriteľ konal v rozpore s dobrými mravmi s tým, že v čase podpisovania zmluvy žalobkyňou mu muselo byť známe, že žalobkyňa nemá žiadnu vedomosť o tom, čo vlastne rozhodcovské konanie je a čo z toho vyplýva, keď uzavrie rozhodcovskú zmluvu. Zmluvná podmienka v štandardnej formulárovej zmluve, pokiaľ sa týka rozhodcovského konania nebola so žalobkyňou ako spotrebiteľkou individuálne dojednaná a žalobkyňa prakticky nemala na výber, v prípade, že chcela, aby jej žalovaný poskytol úver, len rozhodcovskú zmluvu vopred naformulovanú podpísať. Nemala žiadnu možnosť ovplyvniť obsah zmluvy v tom smere, žeby ju mohla buď prijať alebo odmietnuť. Na príprave zmluvy žalobkyňa nijakým spôsobom neparticipovala a toto samo o sebe sponchýbňuje tvrdenie žalovaného, že ide o individuálny návrh žalobkyne na riešenie prípadného sporu v rozhodcovskom konaní. Ako vyplýva z rozhodcovskej zmluvy (č. I. 9 spisu), v danom prípade skutočne išlo o predtlačný formulár, kde žalobkyňa nemala na výber možnosť individuálne dohodnúť obsah zmluvy. Z obsahu spisu, ako aj zo samotného výsluchu žalobkyne je zrejmé, že žalovaný žiadnym spôsobom nevysvetlil žalobkyňi význam rozhodcovskej zmluvy, nevysvetlil žalobkyňi, čo je to rozhodcovské konanie, a preto na základe týchto skutočností súd žalobe vyhovel a určil, že rozhodcovská zmluva uzatvorená medzi účastníkmi konania je neplatná.

O trovách konania súd rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 O. s. p. a priznal žalobkyňi, ktorá mala v konaní plný úspech trovy konania predstavujúce trovy právneho zastúpenia 588,53 Eur.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 205 ods. 2 písm. a) v spojení s ust. § 221 ods. 1 písm. f), h), podľa ust. §205 ods. 2 písm. b), d), f) O. s. p..).

Žalobkyňa k podanému odvolaniu navrhla rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť.

Odvolací súd v zmysle zásad ust. § 212 O. s. p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním mu predchádzajúcim, vec prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s ust. § 214 ods. 2 O. s. p. a zistil, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

Odvolací súd sa stotožňuje s názorom prvostupňového súdu, že zmluvná podmienka, akou je aj predmetná rozhodcovská doložka, predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve.

Odvolací súd nevidí žiadny dôvod na odklon od judikatúry súdneho dvora, ktorá neprijateľnosti miesta súdneho konania z tzv. geografických dôvodov priznáva relevanciu, ak sa tým na strane spotrebiteľa sťažuje uplatnenie jeho práv. Súdny dvor v rozsudku C-240/98 až C-244/98 spojené prípady Océano Grupo Editorial SA konštatuje cit.

„Kde už bola takáto podmienka v spore v hlavnom procese zahrnutá v zmluve medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom v zmysle Smernice a nebola individuálne prerokovaná, vyhovuje všetkým kritériám zaraďujúcim ju pre účely Smernice ako nečestnú.

Podmienka, ktorá deleguje právomoci vzhľadom na všetky vyvstávajúce spory na súd v územnej jurisdikcii, kde má predajca alebo dodávateľ svoje hlavné obchodné sídlo, zaväzuje spotrebiteľa podrobiť sa výhradne jurisdikcii súdu, ktorý môže byť ďaleko od miesta jeho trvalého bydliska. To mu sťažuje predložiť obhajovací spis súdu. V prípade sporov s obmedzenými finančnými čiastkami by náklady spojené s obhajovacím spisom spotrebiteľa mohli byť prekážkou a spôsobiť mu právnu nápravu alebo ochranu. Takáto podmienka preto spadá do kategórie podmienok, ktoré majú cieľ alebo účinok vylúčiť alebo zabrániť právu spotrebiteľa začať právne konanie - kategória z pododstavca (q) odstavca 1 Prílohy ku Smernici.

Na druhej strane táto podmienka uľahčuje predajcovi alebo dodávateľovi pripraviť sa na proces a robí mu to menej obtiažnym.

Keď je neprerokovaná jurisdikčná klauzula zahrnutá v takej zmluve v zmysle Smernice a deleguje právomoc na súd v územnej jurisdikcii, kde má predajca alebo dodávateľ svoje obchodné sídlo, považuje

sa za nečestnú v zmysle Čl. 3 Smernice, pokiaľ spôsobuje v rozpore s požiadavkou dobrej viery značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán na ujmu spotrebiteľa.

Systém ochrany uvedený Smernicou je založený na idei, že spotrebiteľ je v slabom postavení voči predajcovi alebo dodávateľovi vo veci práva vyjednávať a jeho úrovne znalostí. To vedie k tomu, že spotrebiteľ odsúhlasí predajcom alebo dodávateľom vopred skoncipované podmienky bez toho, aby mohol ovplyvniť ich obsah.

Cieľ Článku 6 Smernice, ktorý od členských štátov vyžaduje stanoviť, že nečestné podmienky nie sú pre spotrebiteľa záväzujúce, by sa nedosiahol, keby bol spotrebiteľ sám povinný vystúpiť proti nečestnej povahe takých podmienok. V sporoch, kde zahrnuté sumy sú často obmedzené, môžu byť právnické poplatky vyššie než vložená čiastka, čo môže spotrebiteľa odradiť, aby napadol použitie nečestnej podmienky. V počte členských štátov procedurálne predpisy umožňujú jednotlivcom brániť sa v takých konaniach a je reálne riziko, že spotrebiteľ kvôli neznalosti práva nespochybní podmienku prednesenú proti nemu“.

Žalovaný v odvolaní vytýka prvostupňovému súdu, že konanie pred rozhodcom bolo písomné, a preto je sťaženie prístupu žalobkyne na rozhodcovský súd nedôvodné.

Odvolací súd považuje túto námietku za nedôvodnú. Ak zmluvná podmienka, ktorá umožňuje vedenie ústneho konania pred rozhodcovským súdom na neprijateľnom mieste spotrebiteľovi nadmerne sťažuje uplatnenie jeho práv, o to viac sťažuje takýto prístup k súdu zmluvná podmienka o rozhodcovskom konaní, ktorá zavádza písomné konanie. Písomné konanie pred rozhodcom oproti ústnemu konaniu robí rozhodcovský súd spotrebiteľovi ešte viac vzdialenejším. Preto je záver žalovaného o odstránení prekážky k súdu zavedením písomného konania nedôvodný. Súdny proces je aj o predkladaní obhajovacieho spisu, o štúdiu spisového materiálu, o dokazovaní, o nemeritórnych procesných úkonoch, z ktorých je spotrebiteľ vo vzdialenejšom mieste fakticky vylúčený. Súdne konanie je aj o dokazovaní, ktoré umožňuje spotrebiteľovi využiť všetky prostriedky vrátane konfrontácie za účelom čo najúplnejšieho zistenia skutkového stavu veci. Článok 4 ods.1 smernice Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách v rámci súdnej kontroly predpokladá zisťovanie okolností uzatvárania zmluvy. Dokazovanie je preto významné a výsluch spotrebiteľa ako dôležitý. Písomné konanie neumožňuje spotrebiteľovi byť vypočutý a tak prispieť k zisteniu skutočného stavu veci.

Teda písomná forma rozhodcovského konania nijako nevylepšuje pozíciu spotrebiteľa oproti ústnemu rozhodcovskému konaniu. Názor žalovaného preto logicky neobstojí a skôr pôsobí ako sofistické nachádzanie spriechodného neprijateľnej rozhodcovskej doložky na úkor práv žalobkyne, ktorá konala v nevýhode, či už z dôvodu neinformovanosti alebo slabšej vyjednávacej pozície (m.m. rozsudok C-168/05 Mostaza Claro, body 25 až 37; rozsudok C- 243/08 Pannon, bod 30; uznesenie C-76/10 POHOTOVOSTĚ/Korčkovská, bod 47 až 51).

Odradzujúci aspekt rozhodcovského konania vo vzdialenosti cca 500 km od bydliska žalobkyne v čase vzniku zmluvy bol objektívne umocnený aj výlučnou príslušnosťou súdu na konanie o zrušenie rozhodcovského rozsudku v mieste rozhodcovského konania (§ 88 ods. 2 in fine O.s.p.). Nič na veci nemení, že sa nakoniec predmetné konanie po eurokonformnom prístupe prvostupňového súdu uskutočňuje v mieste bydliska žalobkyne (porov. Každý vnútroštátny súd...je povinný v plnej miere aplikovať právo Spoločenstva a chrániť práva, ktoré toto právo priznáva jednotlivcom, pričom musí prípadne neaplikovať akékoľvek vnútroštátne ustanovenie právneho predpisu, ktoré je s ním v rozpore..” Simmenthal (C-106/77, ECR 629) In Bröstl, A. a kol.: Ústavné právo SR, str. 113 alebo tiež Ústavný súd SR v náleze z januára 2011 konštatuje: „Všeobecný súd...v rozsahu svojej právomoci aplikuje ustanovenia práva Európskej únie a je povinný zabezpečiť plný účinok týchto noriem a z úradnej moci neuplatní každé vnútroštátne ustanovenie, hoci by išlo o neskoršie ustanovenie, ktoré je v rozpore s právom Spoločenstva, bez toho, aby musel najprv žiadať alebo čakať na jeho zrušenie legislatívnou cestou alebo iným ústavným postupom...Všeobecný súd má v súvislosti so zabezpečovaním plného účinku práva Európskej únie okrem iného k dispozícii postup podľa § 109 ods. 1 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku, t. j. v prípade potreby rozhodne, že požiadava Súdny dvor Európskeho spoločenstva o rozhodnutie o predbežnej otázke podľa medzinárodnej zmluvy a v tej súvislosti konanie preruší. ÚS SR sa v uvedenom náleze hlási k prednosti práva EÚ a je v ňom vyjadrené, že každé vnútroštátne ustanovenie,

ktoré je v rozpore s právom EÚ sa neuplatní alebo inak povedané každé vnútroštátne ustanovenie musí byť v súlade s právom EÚ, aby sa mohlo uplatniť (tzv. eurokonformný výklad). PL. ÚS 3/09.

Žalovaný namieta, že v prejednávanej veci súd aplikoval na právny vzťah nesprávnu právnu normu bez toho, aby uviedol neplatnosť rozhodcovskej zmluvy s identifikovaním príslušnej právnej normy. K tejto odvolacej námietke prichodí uviesť, že súd prvého stupňa správne aplikoval generálnu klauzulu (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a uvedenie jej neskoršieho znenia nie je na úkor správnosti rozsudku, pretože nešlo o aplikáciu žiadnej z výnimiek, ktoré boli neskoršou novelizáciou do ust. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka zapracované.

Podľa § 53 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka (OZ) v znení účinnom v čase uzavretia spornej zmluvy (10. 10. 2011) Spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len neprijateľná podmienka). Uvedená generálna klauzula ako zásada je platná aj v súčasnosti a jej text je naďalej súčasťou ustanovenia § 53 ods. 1 OZ (ako prvá veta).

Na margo smernice Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách odvolací súd poukazuje na pomerne stabilizovanú judikatúru súdov, podľa ktorej je okruh zmluvných klauzúl vypočítaných v prílohe smernice len vzorový a je v právomoci členských štátov určiť okruh neprijateľných podmienok. Slovenský zákonodarca upravil okruh zakázaných neprijateľných podmienok v ust. § 53 ods. 4 OZ tzv. čierny zoznam nekalých podmienok. Tento zoznam nepredstavuje prekážku pre súdy v rámci súdnej kontroly zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Zoznam je len indikatívny (arg. slovo „najmä“).

Prvostupňový súd vo svetle judikatúry súdneho dvora považoval predmetnú rozhodcovskú doložku za neprijateľnú a odvolací súd sa s názorom prvostupňového súdu stotožnil. Rozsudok má základ v ust. § 53 ods. 1 OZ v znení ku dňu uzavretia zmluvy a hrubá nerovnováha vyplýva v zmysle cit. judikatúry v zásade z tzv. geograficky neprijateľného miesta rozhodcovského konania.

Naliehavý právny záujem (§ 80 písm. c/ O.s.p.) v spotrebiteľských veciach vyplýva z ustanovenia § 3 ods. 3, 5 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa (ZOS) (3) Každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách 9).(5) Proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa môže sa spotrebiteľ proti porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva. Združenie sa môže na súde proti porušiteľovi domáhať, aby sa porušiteľ zdržal protiprávneho konania a aby odstránil protiprávny stav. Osoba, ktorá na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadostučinenie od toho, koho porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi je spôsobilé prívodiť ujmu spotrebiteľovi.

Odvolací súd pripomína judikatúru Najvyššieho súdu SR, podľa ktorej je rozhodcovský rozsudok založený na neplatnej rozhodcovskej doložke ničotným aktom (3Cdo 146/2011, 6Cdo 143/2011, 6Cdo 1/2012 a pod. Rozsudok o určení je naplnením práva podľa § 3 ods. 3, 5 ZOS a nepredstavuje prekážku rozsúdenej veci res iudicatae (m.m. uznesenie KS v Trnave vo veci 10CoE 308/2011 „V závere odvolací súd odmietol i ďalšiu námietku oprávneného, týkajúcu sa existencie právoplatného a vykonateľného rozhodnutia a založenia ním údajnej prekážky právoplatne rozsúdenej veci; keďže nulitný (z pohľadu práva neúčinný) rozhodcovský rozsudok žiadnu prekážku následného prejednávania a tiež rozhodnutia veci všeobecným súdom nepredstavuje“. Ústavný súd ČR konštatuje „Zmluvná autonómia a jej ochrana nemôže byť absolútna tam, kde existuje iné základné právo jednotlivca alebo ústavný princíp, či iný ústavne chránený verejný záujem, ktoré sú spôsobilé zmluvnú autonómiu proporcionálne obmedziť. Východisko pre posúdenie otázky, či možno rozhodcovskú doložku považovať za neprimeranú podmienku v spotrebiteľskej zmluve (v zmysle zbavenia spotrebiteľa práva podať žalobu) spočíva v skutočnosti, že rozhodcovské konanie nie je nachádzaním práva, ale dotváraním záväzkového vzťahu zmluvných strán činnosťou rozhodcu zastupujúceho strany, ktoré na rozhodcu delegovali svoju vôľu“. Nedá sa nepripomenúť povinnosť členských štátov zbaviť spotrebiteľov nečestných zmluvných podmienok v režime porovnateľnom vnútroštátnym pravidlám verejného poriadku (C-76/10 POHOTOVOSTĚ, bod 50).

Odvolací súd sa tiež stotožňuje s názorom prvostupňového súdu v otázke neprimeranosti ďalších zmluvných podmienok a v existencii nekalej obchodnej praktiky žalovaného vrátane praktiky s používaním takmer nečitateľného textu v časti rozhodcovskej zmluvy.

Uvedené nie je dôvodom na iné vyhodnotenie ako neprijateľnej podmienky, a preto sa odvolací súd stotožňuje s názorom súdu prvého stupňa, že rozhodcovská zmluva uzatvorená medzi účastníkmi konania dňa 10. 10. 2011, číslo: XXXXXXXXXX je neplatná (§ 39 Občianskeho zákonníka).

Odvolací súd preto z uvedených dôvodov potvrdil rozsudok vo výroku o určení neplatnosti rozhodcovskej zmluvy, vrátane správneho výroku o trovách konania ako vecne správny (§ 219 O. s. p.).

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ust. § 224 ods. 1 O. s. p. na návrh právneho zástupcu žalobkyne (§ 151 ods. 1 O. s. p.) a využijúc zásadu úspechu v odvolacom konaní (§ 142 ods. 1 O. s. p.) priznal úspešnej žalobkyni právo na náhradu trov odvolacieho konania. Trovy odvolacieho konania žalobkyne pozostávajú z odmeny za poskytnutú právnu službu, a to za jeden úkon právnej služby - písomné vyjadrenie k odvolaniu podľa vyhlášky č. 655/2004 Z. z.. Za jeden úkon právnej služby odmena predstavuje 60,07 Eur, režijný paušál 8,39 Eur a 20 % DPH 13,68 Eur. Trovy odvolacieho konania vo výške 82,14 Eur je povinný žalovaný zaplatiť žalobkyni na účet jej právneho zástupcu JUDr. Vladimíra Babina, advokáta (§ 149 ods. 1 O. s. p.).

Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.